

Научни скуп

„Византијско наслеђе данас – шта је нама РOMEјско Царство“

2023.

Најава научног скупа са међународним учешћем

ПРОГРАМ НАУЧНОГ СКУПА

Православни богословски факултет **Светог Василија Острошког** у Фочи

7–9. јун 2023. године

Пројекат: „Византијско наслеђе данас – шта је нама РOMEјско Царство?“

На ПБФ у Фочи, у периоду **од 7. до 9. јуна**, одржаће се научни скуп о **„Византији“**, на којем ће учествовати излагачи из земље, региона и осталих универзитета и признатих установа из иностранства.

Поред домаћих професора, очекујемо и колеге са Богословског факултета у Београду, као и уважене професоре са универзитета из **Скопља, Румуније, Грчке и Русије**.

Теоријски оквир пројекта

Читав XX вијек је у оквирима православне теологије, па и српске православне теологије, протекао у знаку покрета који се најчешће назива **„неопатристика“** или **„новоотачко богословље“**, а који је актуелизовао **„Византију“** и **„византијско наслеђе“** као нормативне елементе без којих је литургијска, мисијска и свака друга обнова црквеног живота немогућа и неизводива.

Ипак, након више од вијека таквог конциповања, показало се да су велики теолошки ауторитети превидјели разноврсне проблеме методолошког, али и суштинског типа, од којих су многи и погодили српску теологију у њеној цјелини.

Кључна питања

- **Неодређено је шта тачно подразумевамо под „Византијом“** и византијском теологијом и црквеном праксом. Када почиње „Византија“? Да ли је она само плод империјалне имагологије самих „Ромеја“? Да ли је политички конструкт настао кад и само име „Византија“? Да ли у оквиру саме „Византије“ постоје више и мање „предањски“, па и више или мање нормативни историјски моменти и литургијске праксе?
- **Неодређена је нормативност „Византије“**. Зашто би „Византија“, а не неки други исјечак историје Цркве, управо била „норма“ и мјерило? Да ли су

политичке теорије (симфонија и сл.) икада биле заиста политичка стварност Другог Рима и да ли су примјењиве данас? Како се односити према странпутицама Византије и њеним споредним токовима?

- **Да ли је могуће оживљавање једне традиције** или сваки покушај „повратка **Оцима**“ подразумијева један вид револуције и ломљења природног тока историје? Ако тврдимо да је литургијска пракса Византије „исправнија“ од оне у поствизантијском периоду, шта нам то говори о вијековима након пада Цариграда? Какве су реперкусије једног таквог гледишта на српску црквену историју и идентитет?
- **Шта уопште може да означава „византијска култура“ данас?** Постоје ли друштвене, теолошке, литургијске, културне и политичке импликације „византизма“, и на који начин их је могуће инкорпорирати у српску културу, црквени живот и културну политику?

Како је српска теологија од времена **оца Јустина Поповића**, преко утицаја **митрополита Амфилохија Радовића** и **епископа Атанасија Јевтића**, до данас прихватала основне постулате неопатристичке мисли, сви наведени проблемски оквири погађају наш црквени живот.

Значај пројекта

Имајући у виду горенаведено, јасно је да се од имплементације овог пројекта може очекивати не толико да задовољи теолошку публику, колико да понуди одговоре на наведена питања од суштинског значаја за савремену српску теологију.

Како је једна од посљедица византинизације српске теологије била и спремност многих српских теолога да, на фону тезе о „**наднационалном карактеру**“ „**Византије**“, пониште, укину и негирају саму могућност постојања српске теологије.

То даље значи да је, за одговарање на питање значења „**Византије**“, најмање потребна „византолошка“, а понајприје српска теолошка перспектива у једном отвореном, али практичном контексту.

Шири циљеви пројекта

Пројекат има за циљ преиспитивање саморазумљивих и идеолошки уобличених представа о **Византији** и њеној нормативности за православну Цркву и теологију уопште, а нарочито за Српску Православну Цркву.

Кроз деконструкцију византијског идентитета као својеврсног политичког конструкта, идејног амалгама у коме су уписивани садржаји разноврсног карактера, пројекат има

за циљ да ослободи српску теолошку сцену слијепе послушности неовизантијским и колонијално-византијским садржајима као начинима да се изврши унутарправославна стратификација искустава, традиција, језика и пракси на оне „истинске“ и „предањске“, које би они „варварски“, „мање предањски“ морали да подражавају и слиједе.

На тај начин, без претјеривања се може очекивати да би српска теолошка сцена имала једну сасвим нову и до сада непонуђену шансу да промисли своја интересовања, па чак и свој идентитет и карактер изван једне идеолошке парадигме којој је потчињена већ деценијама.

Како је само **византијско наслеђе** широк и често коришћен појам, неопходна је не само тематизација односа Византије и српске културе и црквеног живота на једном симпозиону, већ на серији догађаја који би за њиме услиједили.

Циљ Православног богословског факултета био би периодично обнављање тематског оквира, ревизија постигнутих резултата и непрекидна презентација и дисеминација резултата истраживања.

Добро дошли!